

Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten
Møtested: Mosjøen Hotell, Mosjøen
Dato: 04.12.2024
Tidspunkt: 18:00

Meld fra om du kommer fysisk eller digitalt. Det serveres kveldsmatbufee på hotellet

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
RS 1/24	Organisering av rådgivende utvalg for Lomsdal-Visten/Njaarke		2017/5491
RS 2/24	Rullering av tiltaksplan i besøksstrategi for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimiedajve		2024/7081
RS 3/24	Bestilling av midler til tiltak og drift Lomsdal-Visten nasjonalpark 2025		2024/8156
RS 4/24	Henvendelse om gjenreising av hus i Lomsdalen - Lomsdal-Visten nasjonalpark - Velfjord historielag		2022/6335
RS 5/24	Foreslått bru over Velfjordskardelva i Lomsdal-Visten nasjonalpark		2024/8481
RS 6/24	Eventuelt		

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten	1/24	

Organisering av rådgivende utvalg for Lomsdal-Visten/Njaarke

Forvalters tilrådning

Rådgivende kommer med innspill på organisering og tar informasjonen til orientering.

Bakgrunn:

Etter gjennomgang av styrets vedtekter på styremøte i mai i år ønsket styret en gjennomgang av utvalget og framlagt en sak om rådgivende utvalg (RU).

Nasjonalparkstyrets vedtekter, punkt 6.8, sier at:

«Nasjonalpark-/verneområdestyret skal oppnevne et rådgivende utvalg. Utvalget skal bestå av representanter for de ulike interessene i området. Formålet er å legge til rette for et godt samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten, offentlige organ, grunneiere, næringsliv, frivillige organisasjoner og samiske interesser der det er relevant. Rådgivende utvalg kan bl.a. bestå av representanter for grunneiere og rettighetshavere, friluftsråd, næringsliv, frivillige organisasjoner (f.eks. natur- og miljøorganisasjoner) og særlig berørte offentlige organer. Nasjonalpark- og verneområdestyret bør ha minst ett årlig dialogmøte med rådgivende utvalg»

Det har vært noe relativ lav oppslutning rundt møtene i RU de siste årene. Forvalter sendte derfor ut en undersøkelse til medlemmene sommeren 2024, hvor det ble satt en tilbakemeldingsfrist. Undersøkelsen gikk på hvilke tilrettelegginger nasjonalparkstyret kan gjøre for medlemmene samt hvilke saker som er interessante for medlemmene.

Fra de totalt 17 representantene kom det inn 5 svar samt 2 tilbakemeldinger om representanter som ønsket seg ut av utvalget. I tillegg har forvalter fått innspill fra Helgeland museum som kunne tenkt seg inn i utvalget.

Nasjonalparkstyret har ikke tidligere stilt krav til hvilke demokratiske prosesser som ligger til grunn for valg av representanter til RU i de ulike lagene/organisasjonene. Dette har stort sett vært opp til det enkelte lag. Tidligere har også RU bestått av noen «frie representanter» som ikke hadde tilknytning til noe lag eller forening.

Det har vært lagt opp til et utvalgsmøte årlig og disse har i hovedsak vært lokalisert annethvert år på indre og ytre del av parken (Brønnøysund/Mosjøen) og det er naturlig at representanter som hører til området har møtt fysisk. Derfor har det også blitt lagt til rette for at representantene kan møte digitalt i tillegg til fysisk.

Styret for Lomsdal-Visten nasjonalpark behandlet ny organisering av rådgivende utvalg i sin sak ST 24/24 med følgende utfall:

Det utnevnes nytt rådgivende utvalg med følgende sammensetning:

	Representant
1	Statskog SF
2	Grunneierne i Brønnøy
3	Grunneierne i Innervisten
4	Hytteieierne i Sørvassdalen
5	Visto grendeutvalg
6	Brurskanken turlag
7	DNT Sør Helgeland
8	Naturvernforbundet i Nordland
9	Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt
10	Voengelh-Njaarke reinbeitedistrikt
11	Saubeitenæringa
12	Helgeland reiseliv
13	Ressurs ytre strøk (Brønnøy og Vevelstad)
14	Ressurs indre strøk (Grane og Vefsn)
15	Sijti jarnge
16	Helgeland museum

Det er da totalt 16 representanter. Nytt er at det opprettes en plass for Helgeland Museum, og de 4. jeger- og fiskeforeningene tas ut og erstattes av en «ressurs» representant for ytre (Brønnøy og Vevelstad)- og en for indre (Grane og Vefsn) deler av parken.

Arkivsaksnr: 2024/7081-4

Saksbehandler: Bjørnar Aarstrand

Dato: 25.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Administrativt kontaktutvalg Lomsdal-Visten	1/24	25.11.2024
Arbeidsutvalg Lomsdal-Visten	12/24	29.11.2024
Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten	2/24	04.12.2024
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyret		

Rullering av tiltaksplan i besøksstrategi for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve

Vedlegg:

1 Notat Besøksstrategi24

Forvalters tilrådning

Nasjonalparkstyret vedtar forslag til rullert tiltaksplan for besøksstrategi for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve

Bakgrunn

Lomsdal-Visten nasjonalpark fikk godkjent sin besøksstrategi i 2018. Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, sonering, oppsyn etc.) som er nødvendige for å balansere verneverdier, besøkende og lokal verdiskaping i et verneområde, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle tre interesser.

Besøksstrategien har tiltaksplan (vedlegg 4) som beskriver de tiltak som nasjonalparkstyret kan gjennomføre for å oppfylle målene og strategiske grep som er beskrevet i besøksstrategien.

Etter godkjenning er det ikke foretatt rullering av tiltaksplanen. Nasjonalparkstyret er blitt løpende oppdatert på status for de ulike tiltakene. Prioritering av tiltakene er i stor grad blitt styrt gjennom bestillingsdialogen som er en årlig aktivitet ift. innmelding av behov for midler.

En del tiltak skal/må gjennomføres av andre aktører enn nasjonalparkforvaltningen, her er en da prisgitt disse aktørenes evne/vilje for å ta tak i disse tiltakene. Status høst 2024 er at mange av tiltakene som forvaltningen selv er ansvarlige for er gjennomført.

Det vil bli gitt nærmere beskrivelse av tiltakene som er gjennomført i møtet.

Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre vedtok i sak 27/24 å rullere tiltaksplan for egen besøksstrategi. Dette skulle gjøres på følgende måte:

- ✓ *Gjennomførte tiltak tas ut av tiltaksplanen. Disse settes opp i egen liste med status gjennomført som et vedlegg i besøksstrategien.*
- ✓ *Det bes tidlig om innspill fra rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg.*
- ✓ *Arbeidsutvalget settes ned som arbeidsgruppe for rulleringen av tiltaksplanen i besøksstrategien.*
- ✓ *Arbeidsutvalget legger frem forslag til rullert tiltaksplan for rådgivende utvalg i desember 2024.*
- ✓ *Saken tas opp til endelig behandling etter gjennomgang med RU.*

Det er sendt ut brev til medlemmene av rådgivende utvalg, administrativt kontaktutvalg, kommunene, fylkeskommune og Samtinget med ønsket tilbakemelding 25. november 2024. Etter innspill vil det avholdes møte med Administrativt kontaktutvalg hvor innspillene diskuteres vil Arbeidsutvalget legge frem rådgivende utvalg i forkant av styrets behandling.

Hele besøksstrategien kan leses på nasjonalparkstyrets hjemmeside: [Besøksstrategi](#)

Notat – Gjennomførte tiltak i besøksstrategi for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken varjelimmiedajve.

I forbindelse med revidering av tiltaksliste for besøksstrategien for nasjonalparken er det laget en status for gjennomførte tiltak pr november 2024.

Styret har i perioden vært opptatte av at tiltakene skal fordeles, slik at man har lokale tiltak i alle kommunene ut fra de premissene som legges i besøksstrategien.

Besøksrelaterte tiltak som er gjennomført

Tiltak	Beskrivelse
Utarbeide ny heimeside	Ny nettside for nasjonalparken, Lomsdal-Visten Nasjonalpark / Njaarken varjelimmiedajve ihht designmanualen. Norsk og engelsk. Nettraktett. Stadig utvikling.
Utarbeide nye VO plakater	Gjennomført fortløpende ihht designmanual Videre utarbeiding og revidering av eksisterende plakater etter behov.
Utarbeide temaplakater	Gjennomført fortløpende (med unntak av Stavassdal – samisk tema)
Opparbeiding innfallsport Sandvikbakken	Gjennomført 2018 sammen med Statskog og Kvalfors bygdelag.
Oppsetting av ståltavler: Stavassdalen, Sandvikbakken, fergekai Forvik	Gjennomført i Stavassdalen og Sandvikbakken. Temaplakater i Forvik.
Utarbeiding av ny informasjonsbrosjyre	Gjennomført. Nye brosjyre er laget på bokmål, engelsk, tysk og sør-samisk. Nasjonalparkstyre Informasjonsbrosjyrer
Opparbeiding utkikkspunkt Stavassdal	Gjennomført sammen med Statskog. Sittegruppe, bålpanne og vedlager.
Padleguide	Gjennomført sammen med River North. PADDLER A tale from the north Welcome to the Paddler magazine
Informasjon om hensynstagende til reindrift	Gjennomført sammen med Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt 2019.
Informasjonspunkt langs hovedferdselveger	Gjennomført i regi av Grane kommune. Tosentunellen og Brenna.
Opparbeiding utkikkspunkt Nevernes	Gjennomført med åpning juni 2021.
Parkering Tosbotn (skilting mm)	Gjennomført 2019. Avtale med grunneier og Brønnøy kommune.

Skilting, parkering Nevernes	Gjennomført 2020.
Kartlegging av punkter med mobildekning i Skjørlægda. Oppføring av informasjon	Gjennomført. Mobilnettet ble bygd ut i 2023 med større dekning i Skjørlægda.
Restaurering bru mot Fjellgården	Statskog er prosjekteier. Gjennomført 2020.
Restaurering av gangbru i Storstraumen	Gjennomført sammen med Vevelstad kommune 2021.
Restaureringsarbeider, samisk boplass, Sørvassdalen, Vefsn	Helgeland Museum er prosjekteier. Gjennomført 2024.
Restaureringsarbeider, Fjellgården, Vefsn.	Statskog er prosjekteier. Gjennomført 2024.
Natursti fra Trofors til Stavassdalen.	Grane nasjonalparkkommune er prosjekteier. Naturstien ferdig 2024, mangler skilting på start og noe klopplegging gjenstår.
Ny utstilling Trofors stasjon	Nasjonalparken er prosjekteier. Ferdig vinter 2024

Ny nettside for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarejlimmedajve

The screenshot shows the homepage of the Lomsdal-Visten National Park website. The header is split into a green left section with the park's logo and name, and a teal right section with a menu icon and language options (NO EN). Below the header is a large, scenic photograph of a mountain valley with a lake and a person standing on a rocky outcrop. At the bottom of the page, there are three article teasers with green backgrounds and white text, each with a small image icon.

Ny informasjonsbrosjyre på norsk, engelsk, tysk og sørsamisk.

 <p>Lomsdal-Visten nasjonalpark</p> <p>Kart og informasjon Velkommen inn i Norges nasjonalparker</p>	<h3>Opplevelser</h3> <p>Lomsdal-Visten er også kjent som "det gjemte landet". I nasjonalparken er det ingen merkede stier og terrenget er krevende. For å legge på langtur trenger du god tid, godt utstyr og god kunnskap om orientering. Men Lomsdal-Visten byr også på enklere dagsturer i variert nordnorsk natur.</p> <p>Hvor går turen? I Lomsdal-Visten finner du garantert en tur som passer for deg. Ønsker du en kort dagtur kan du ta turen til Olselvatnet, ved Olselvatnet finner du nasjonalparkstien som alle turkere kan sine gratis. Hvis du er klar for en tøffere tur og ønsker utstikk kan du prøve turen til nasjonalparkens høyeste topp, Storokumpen, 2263 moh. Dette er en lang tur og krever erfaring, men Vannmannen og Vætkjeringsa er for ekspertene.</p> <p>Prøv fiskelykken Lomsdal-Visten er et fiskesparadis i et stort og små vann, elver, innsjøer og hav. Men før du legger ut med fiskerutene kan det være greit å sjekke reglene for fiske ditt du har tenkt deg!</p> <p>Se tilbake til krigen Flere områder i nasjonalparken har krigshistorie å fortelle. På Neversnes havn finner du et krigsmuseum. Området rundt Ståvassetra i Grane var åsted for dramatiske krigshendelser under andre verdenskrig.</p> <p>Overnatningsmuligheter Ståvassetra i Grane er et av mange overnatningssteder åpent for allmenheten i området. I tillegg er det søvnpladser på fjellgårdene og hytter. Sjekk lomsdal-visten.no for å finne ut hvor du kan hvile.</p> <p>Fjellgårdene Knappt sporbare gammelutflur, norgjelder, hollens og teltpladser er vitner fra samreindriften som tok til for alvor på 1500-tallet. Fjellgårdene er kulturminner som gir sterkt inntrykk, spor etter vår nære fortid der folk levde og strøvde til 50- og 60-tallet. Husk at alle kulturminner er fredet.</p> <p>Rene fjorder Ta med hajak og gjil over Innervisten, en av Norges reneste fjorder, og nyt synet av grunnkledde her og fjellbåder som leder inn mot nasjonalparken. Fantastisk! Om du går turen fra Aurskitta Innest i fjorden kan du oppleve den sterke tidvannsvævmannen i Stoumann landskapsvernområde, en spektakulær turopplevelse.</p>	 <p>Dorhiegletie - samisk torvgamme. Fjellgården i Skjærvegda. Ta en padefur i Innervisten.</p>
---	--	---

Temaplatkat om sørsamisk tamreindrift, Sarvejælla.

Utkikkspunkt på Neversnes.

Innfallsport og utkikkspunkt i Stavassdalen.

Gangbru i Storstraumen med informasjonsskilt om jettegryter.

Utstilling på Trofors stasjon.

Utedo Tøymvatnet i Laksmarkdalen

Startpunkt Stormoio i Eiterådalen, vedla

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg Lomsdal-Visten		29.11.2024
Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten	3/24	04.12.2024
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre		

Bestilling av midler til tiltak og drift Lomsdal-Visten nasjonalpark 2025

Forvalters tilrådning

Styret tilslutter seg prioritering av midler til tiltak og drift, som er gjort av arbeidsutvalg og rådgivende utvalg. Det søkes midler ut fra dette for 2025.

Bakgrunn

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarke vaarjelimmiedajve har mottatt brev fra Miljødirektoratet, datert 8.11.24, om rammer og opplegg for Statsforvalteren og verneområdestyrer - innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder, naturrestaurering og SNO-ressurser i verneområder – 2025. I brevet står det bl.a.:

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold.

Naturrestaurering:

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur i økosystemer som våtmark, skog, fjell, kulturlandskap, åpent lavland, elver og innsjøer og marine naturtyper langs kysten, både innenfor og utenfor verneområdene

Tiltak i verneområdene:

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder til grunn for tildeling av midler, se vedlegg

Alle innmeldte tiltak skal i tillegg til verneformålet være i tråd med godkjent forvaltnings eller skjøtselsplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter.

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi.

Innmeldinger andre behov:

Driftsmidler til verneområdestyrer - Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål - Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn

Ferdsestellers meldes inn som vanlig for 2025.

Miljødirektoratets «Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025». Her finnes «Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsarområder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene.
2. Løpende skjøtselstiltak.
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging.
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk.
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder.
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)»

Vurdering

Styret for Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve skal oppfylle formålet med vernet i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser. Dette skal videre gjøres gjennom en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av de verneområdene styret har ansvar for.

Det er derfor lagt opp til en bred medvirkning gjennom samtaler og møter med lokalt oppsyn, kommunene, fylkeskommune, friluftsråd og rådgivende utvalg før bestillingen blir behandlet av styret.

I prosessen videre planlegges det møter i administrativt kontaktutvalg, arbeidsutvalg og rådgivende utvalg før styrebehandlingen den 5. desember.

Forvalter legger frem resultatene fra møtene videre i prosessen.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten	4/24	04.12.2024
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyret		

Henvendelse om gjenreising av hus i Lomsdalen i Lomsdal-Visten nasjonalpark - Velfjord historielag

Forvalters tilrådning

Rådgivende utvalg legger frem sine innspill i saken for nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Historikk i saken

Høsten 2022 mottok nasjonalparkforvalter henvendelse fra Velfjord historielag med spørsmål om mulig gjenreising av våningshuset i Lomsdalen i Brønnøy.

I sak ST 35/22 var nasjonalparkstyret positive til å ta et møte med historielaget. Resultatet av dette møtet var at grunneier, Helgelandskraft måtte kontaktes på nytt for å oppnå klarsignal for prosjektet. Historielaget skulle lage en enkel prosjektbeskrivelse som inneholder kostnadsoverslag, finansieringsplan og tanker rundt fremtidig organisering.

Henvendelsen ble også referert for nasjonalparkens rådgivende utvalg i desember 2022, hvor behandlingen ble slik:

«Rådgivende utvalg har sprikende syn på saken og det var ønske om at rådgivende utvalg fikk diskutert saken grundig dersom det blir en positiv tilbakemelding fra grunneier og saken er grundigere utredet med konsekvenser for bruk og vern.»

Saken har derfor avventet tilbakemelding fra grunneier. Denne kom på plass sommeren 2024 og det ble i august avholdt møte med aktuelle parter for å se på muligheten for å gjenreise våningshuset i Lomsdalen.

Notat fra dette møtet ble lagt frem for nasjonalparkstyret i møte 11. oktober 2024 hvor styret ønsker en henvendelse med nærmere beskrivelse og avklaringer i forhold til eierskap og drift. Dette utredes nærmere og legges frem for rådgivende utvalg før endelig behandling i styret.

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmiedajve ble opprettet ved kgl.res. av 29. mai 2009. Verneforskriften forvaltes av Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

Formålet med Lomsdal-Visten nasjonalpark er å:

Bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde. Bevare det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster, og kulturminner. Sikre variasjonsbredden av naturtyper og store sammenhengende barskogområder i regionen.

Sikre grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem. Bevare, sammen med landskapsvernområdet i Indre Visten, et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

Alle inngrep i landskapet er forbudt etter verneforskriftens § 3.1. Det er likevel åpnet for at nasjonalparkstyret kan dispensere enten i gitte tilfeller (verneforskriftens §3.1.3) eller gjennom den generelle dispensasjonsbestemmelsen som gis i naturmangfoldloven (nml §48) når særlige forhold taler for dette.

Nasjonalparkstyret kan med hjemmel i forskriften innvilge åpne hytter i tråd med forvaltningsplanen og innvilge gjenoppbygging av hytter som har blitt ødelagte av naturskade eller brann. Huset i Lomsdalen «faller» gjennom begge disse dispensasjonsmulighetene siden det ikke ligger inne i forvaltningsplanen og at ødeleggelsene skyldes naturlig forfall og manglende restaurering. I dag vises huset i landskapet som en haug med stokk og plank.

En eventuell dispensasjon for gjenoppbygging av våningshuset må derfor gjøres med bakgrunn i naturmangfoldlovens § 48.

Naturmangfoldlovens § 48 sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Søknaden må vurderes etter

vilkårene om at det ikke må stride mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Disse vilkårene er kumulative, det betyr at hvis begge vilkårene er oppfylt kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon eller ikke.

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering av saken

Opprinnelig henvendelse om å gjenreise det siste våningshuset i Lomsdalen ble mottatt høsten 2022, men siden grunneier, Helgelandskraft ikke var koblet på prosessen ble avgjørelsen i saken utsatt. Nå har imidlertid grunneier blitt koblet på og er positive til fremdriften.

Eiendommen, Lomsdal gnr/bnr, 187/1 i Brønnøy kommune er et veiløst gårdsbruk som ligger innenfor vernegrensene til Lomsdal-Visten nasjonalpark.

Verneverdiene er gjengitt i avsnittet over. Denne saken kan berøre både det biologiske mangfoldet, bevaring av urørte naturområder og kulturminner. I forhold til om tiltaket strider mot vernevedtakets formål og kan påvirke verneverdiene nevneverdig må en vurdere dette opp mot hva et slikt prosjekt også kan tilføre verneverdiene positivt i et slikt prosjekt.

Kulturminner er den del av verneformålet. Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Det vil da også være sentralt å tenke byggetradisjoner, historiske hendelser og bosettingsmønster lokalt i disse områdene. Dette er tema som er godt dokumentert fra området blant annet gjennom forfatter, Arvid Svelis bøker. Jordbrukskulturen før 1960, bosettingsmønster og historiene rundt fjellgårdene i området er relativt godt bevart og et viktig tema for Lomsdal-Visten nasjonalpark. [De som var her før oss | Lomsdal-Visten Nasjonalpark](#)

Forvalter har forsøkt å finne ut om eksisterende tuft er å regne som et kulturminne i nasjonalparken. Etter tilbakemelding fra Nordland fylkeskommune, som er kulturminnemyndighet og Brønnøy kommune er det kommet frem at bygget ikke er registrert i kulturminnesøk eller SEFRAK-registeret (som er et generelt kulturhistorisk register). Men det er ikke gitt en avklaring om tuften er å regne som et kulturminne. Dette må eventuelt tas høyde for.

En eventuell tillatelse til bygging vil også medføre økt aktivitet, slik som transport av materialer og utstyr. I Lomsdal-Visten nasjonalpark er all motorisert ferdsel forbudt. Det vil være vanskelig å behandle dette nå i samme sak, men det er mulig å gi signaler videre i prosessen.

For motorisert ferdsel er det sakt i forvaltningsplanen at slik transport med helikopter anses for å være den mest gunstige løsningen. Forstyrrelsene anses for å være kortvarige i forbindelse med «take-off» og landing. Det er også tidligere signalisert at slik transport er aktuelt utenfor hekke og yngletid (tidsrommet 15 april – 1. august).

Forvaltningsplan omtaler generelle retningslinjer for nye åpne hytter for allmenheten under punkt 4.5.3.5 slik: «I henhold til punkt 1.3 kan det gis tillatelse til nye hytter for allmenheten i tråd med forvaltningsplanen. Formålet med vern av Lomsdal-Visten er blant annet å bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde. Det er et mål å begrense nybygging til et minimum for i størst mulig grad bevare preget av urørthet. Nye hytter for allmenheten skal kun tillates der det er reelle behov og skal fortrinnsvis kun etableres i tilknytning til hovedstiene. Det vil bli utarbeidet en egen plan for hytter og overnattingsmuligheter for allmenheten som legges som vedlegg til forvaltningsplanen.

...

Ved nybygging vil det stilles krav om at hyttene er åpne for allmenheten. Det skal inngås kontrakt mellom grunneier/eier av ønsket hytte og forvaltningsmyndigheten som sikrer allmenheten tilgang til hytta. Kontrakten skal tinglyses slik at den videreføres ved eventuelt salg av eiendommen. Dersom det er næringsinteresser som landbruk og reindriftstilknyttet hytta kan en del av hytta holdes låst for denne bruken, dette skal avklares når tillatelse gis og nedfelles i tinglyst avtale.

Nybygg skal ikke overstige 50 m³ inklusive utedo, vedbod og naust.
Nybygg skal tilpasses lokal byggeskikk og ha mørke farger og torvtak eller tak med mørk og matt farge.

Det kreves også tillatelse fra kommunen etter plan- og bygningsloven og grunneiers tillatelse.»

Vedlegg 8 til forvaltningsplanen omhandler gjennomgående stier. Her er vegen til Lomsdalen merket av. I Lomsdalen er i dag en åpen privateid hytte/koie og den gamle potetkjelleren i Lomsdalen som er tilrettelagt som nødbu.

I arealplan for Brønnøy kommune 2019 – 2030 er området i Lomsdalen avsatt til Landbruk-, natur- og friluftsmål samt reindrift. Det er lagt inn hensynssoner både for naturvern og reindrift. Kommunen har ikke gjort noen behandling i denne saken.

I forkant av vernet av nasjonalparken er flere spørsmål drøftet og klarlagt i [Kongelig resolusjon](#), blant annet spørsmålet rundt en åpen bygning i Lomsdalen.
«Styringsgruppa ser at synet på gjenreising av Lomsdalsgården er delt. Lomsdalsområdet har stor verdi for friluftslivet. Det ligger en åpen bygning i nærområdet. Styringsgruppa går derfor inn for at det kan oppføres et bygg åpent for allmenheten på grunnen til Lomsdalsgården»
Direktoratet og Miljøverndepartementet har senere sluttet seg til styringsgruppas merknader og anbefaling.

Naturmangfoldlovens § 8 sier at vedtak som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om naturmangfoldet og virkningen på det. Området ble i liten grad kartlagt i forbindelse med verneplan for Lomsdal-Visten. Opplysningene om naturmangfoldet er i hovedsak hentet fra [Artskart](#).

Det er gjort flere eldre funn av høstmarinøkkel på den gamle innmarka ved Lomsdalsgården. Høstmarinøkkel er registrert som sårbar i norsk rødliste. Norsk

rødliste er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge (for mer informasjon se <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste>). Området har høy landskapsverdi og er klassifisert som et enestående landskap med klassisk u-dalsform med en variert og hyppig vekslende vassdragsnatur.

Fordi området i liten grad ble undersøkt i forbindelse med arbeidet med verneplan er derfor rimelig å anta at det både kan være viktige naturtyper i området og ikke-registrerte rødlistearter. Det er sannsynlig at man vil finne rødlistearter i tilknytning til den gamle innmarka, og i områder med gamle gran- og furuskogen, i tillegg til på rikbarkstrær som osp og selje og i de kalkrike områdene. Det er også stor sannsynlighet for at det hekker flere rødlisteartede fugler i området. Det må derfor tas hensyn til "føre-var-prinsippet", naturmangfoldlovens § 9.

Det antas likevel at dette er verdier som ikke vil forringes eller ta vesentlig skade ved å sette opp et bygg på en eksisterende mur, men det vil kunne påvirke det visuelle inntrykket i Lomsdalen.

Føre-var-prinsippet § 9

Føre- var-prinsippet kommer kun til anvendelse i situasjoner der man ikke har tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, jf. naturmangfoldloven § 9. Omfanget av aktivitetene er begrenset i tid og rom.

Ut fra disse vurderingene samt mulighet for å sette vilkår mener nasjonalparkstyret at kravene i § 9 er oppfylt

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Området fremstår som urørt selv om det er ei privateid skogkoie lengre ned i dalen og en restaurert potetkjeller ved gården. Bygget vil eventuelt erstatte ruinen som er i dag.

Bruk helikopter til transport vil i liten grad øke den samlede belastningen i område. Transporten skal foregå i et kort tidsrom, utenom hekke og yngletid. Tiltaket gjennomføres med utgangspunkt eksisterende tuft med samme dekning som bygget som har stått tidligere. Tilhørende belastning og vil ikke medføre økt belastning utover det som følger av det visuelle eller byggeperioden. §10 tillegges derfor liten vekt.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver § 11

Ut fra de opplysninger som foreligger, er det ikke indikasjoner på at virksomheten vil føre til miljøforringelse. Hvis aktiviteten medfører miljøforringelser ut over det som er beskrevet i søknaden skal kostnadene bæres av tiltakshaver (Jf. § 11 i nml.).

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder § 12

Bruk av helikopter er i utgangspunktet skånsomt mot miljøet (utenfor hekke og yngletid) og § 12 tillegges derfor liten vekt i denne saken.

I en dispensasjon vil det da være mulig å sette vilkår om gjennomføring av arbeidene og utforming av bygning. Sentralt kan være metode og tid for gjennomføring.

Handlingsrommet:

Handlingsrommet for rådgivende utvalg er å anbefale (komme med råd) til nasjonalparkstyret. Nasjonalparkstyret skal vurdere om vilkårene er oppfylt, og kan da enten avslå eller innvilge henvendelsen slik den foreligger.

Dersom nasjonalparkstyret innvilger henvendelsen bør det settes vilkår til tillatelsen.

- Det må gjøres en avklaring om tuften etter huset i dag er å regne som et kulturminne. Dersom ikke kan huset settes opp på eksisterende grunnmur.
- Det skal inngås kontrakt mellom grunneier/eier av huset og forvaltningsmyndigheten som sikrer allmennheten tilgang til hytta. Kontrakten skal tinglyses.
- Material- og fargevalg – her bør det benyttes historisk riktige materialer og eventuelle farger (må kunne dokumenteres). Dette vil mest sannsynlig også være forenelig med miljøvennlige materialer.
- Størrelse. Det er et poeng i at en replika av huset har samme størrelse.
- Transport i byggeperioden. Dette må eventuelt behandles separat, men det gis et signal om at helikopter er foretrukket i perioden utenom hekke- og yngletid.
- Det bør også settes en varighet på dispensasjonen.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rådgivende utvalg Lomsdal-Visten		
Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre		

Foreslått bru over Velfjordskardelva i Lomsdal-Visten nasjonalpark

Vedlegg:

- 1 Notat - bru Velfjordskarelva.pdf

Forvalters tilrådning

Rådgivende utvalg legger frem sine innspill i saken for nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Forslag fra Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt om bru over Velfjordskarelva. Elva er ofte åpen vinterstid, og vanskelig å krysse med snøscooter.

Satt av kr 40.000,- til prosjektering i 2021. SNO utarbeidet notat med mulighet for bru over elva som ble referert for styret høsten 2021.

Statens naturoppsyn skriver i sitt notat fra august 2021:

- Bru over Velfjordskarelva er ikke tidligere vurdert i arbeid med forvaltningsplan/besøksstrategi.
- Initiativet har kommet fra reindrift, som ønsker trygg kryssing av elva vinterstid. Naturoppsynet vil også iblant ha nytte av bru her vinterstid.
- Det er ellers liten ferdsel i området sommer og vinter.
- Elva er som regel grei å vade sommerstid.
- Det er en nokså populær vardet sti fra Sirijorda til Litlskardvatnet like nord for evt bruplass.
- En ny bru vil kanskje øke allmenn ferdsel nord/sør i området

Nødvendige avklaringer:

- Prosjektering: Grunnforhold og snø-/isforhold – tilstrekkelig boltefester? Sikker høyde og dimensjonering i forhold til flomtopper og evt isgang?
- Eierskap og driftsansvar
- Avtale med grunneier (Statskog).
- Byggetillatelse (Vefsn kommune).
- Ansvarlig utfører
- Finansiering

Siden prosjektet ikke hadde avklaring i planverk eller nødvendige vedtak kunne ikke nasjonalparkstyret finansiere eller ta eierskap til prosjektet. Det knyttet seg også usikkerhet til ansvarlig utfører og forankring i Distriktsplan for Jillen-Njaarke. Saken ble derfor satt på pause til forslaget på nytt ble fremmet i Rådgivende utvalg i Brønnøysund 2023. Det var sprikende syn i utvalget på evt. tillatelse. Styret løftet da prosjektet inn på tiltakslisten igjen og satte da av penger til nødvendige avklaringer (ikke til bygging)

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarcken vaarjelimmiedajve ble opprettet ved kgl.res. av 29. mai 2009. Verneforskriften forvaltes av Lomsdal-Visten nasjonalparkstyre.

Formålet med Lomsdal-Visten nasjonalpark er å:

Bevare et stort, egenartet og tilnærmet urørt naturområde. Bevare det biologiske mangfoldet med økosystemer, arter og bestander, geologiske forekomster, og kulturminner. Sikre variasjonsbredden av naturtyper og store sammenhengende barskogområder i regionen.

Sikre grotter og karstformer mot all skade og mot at det fjernes biologisk eller geologisk materiale fra dem. Bevare, sammen med landskapsvernområdet i Indre Visten, et variert kystlandskap fra fjord til fjell på Helgeland.

Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området brukes til reindrift.

Alle inngrep i landskapet er forbudt etter verneforskriftens § 3.1. Det er likevel åpnet for at nasjonalparkstyret i gitte tilfeller kan dispensere (verneforskriftens §3.1.3) Punkt d. gir forvaltningsmyndigheten myndighet til å innvilge Oppsetting og vedlikehold av nødvendige gjeterhytter, gjerder og anlegg for reindrift og husdyrdrift

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldlovens §§ 8-12.

Vurdering av saken

I verneformålet som er gjengitt over skrives det: «Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse.» og «Området brukes til reindrift.»

Områdets betydning for det samiske naturgrunnlaget er vektlagt i formålet. I forhold til samiske interesser vil det være viktig at naturgrunnlaget opprettholdes slik at samisk kultur og næringsutøvelse som bygger som ikke strider mot verneformålet kan fortsette. Det åpnes imidlertid ikke for særskilt bruk, tilrettelegging i form av nye bygninger eller økt motorferdsel som kan skade verneverdiene. Ellers vises det til naturmangfoldloven § 14, annet ledd hvor det framkommer at det skal legges tilbørlig vekt på naturgrunnlaget for samisk kultur ved vedtak i eller i medhold av naturmangfoldloven, noe som også følger av konvensjonen om sivile og politiske rettigheter. Det følger ikke av dette at samiske interesser nødvendigvis skal ha forrang innenfor det skjønnsrommet som tilligger myndigheten etter loven. Her må det ses hen til hvilken del av loven det er snakk om og hvilke andre interesser som kommer inn.

Tiltaket med bru over Velfjordskardelva er ikke omtalt i hverken nasjonalparkens forvaltningsplan eller besøksstrategi, men heller ikke i reinbeitedistriktets distriktsplan. Nasjonalparkstyret har tidligere sett på saken som viktig for helse, miljø og sikkerhet for reindrifta, men må også forholde seg til de planer som foreligger og gjelder i dag. Nasjonalparkstyret har i tidligere saker knyttet til reindrifta, tatt utgangspunkt i at tiltak må hjemles i reinbeitedistriktets driftsplan.

Det er viktig at nasjonalparkstyret kan gi et tydelig svar på dette, og hvem som gjør hvilke avklaringer.

I verneforskriftens § 3.1.3 har forvaltningsmyndigheten mulighet for å gi tillatelse til:

- c. *Bygging av bruer, legging av klopper, oppsetting av skilt og merking av stier i tråd med forvaltningsplanen.*
- d. *Oppsetting og vedlikehold av nødvendige gjeterhytter, gjerder og anlegg for reindrift og husdyrdrift.*

Tiltaket er ikke i tråd med tiltak i forvaltningsplanen, det er derfor et poeng at reinbeitedistriktet står som søker og prosjekteier.

En eventuell tillatelse til bygging vil også medføre økt aktivitet, mulig gjennom bedre tilrettelegging, men også med transport av materialer og utstyr i byggeperioden. I Lomsdal-Visten nasjonalpark er all motorisert ferdsel forbudt. Det vil være vanskelig å behandle dette nå i samme sak, men det er mulig å gi signaler videre i prosessen.

Forvaltningsplanen sier i slike saker at:

«Det kreves også tillatelse fra kommunen etter plan- og bygningsloven og grunneiers tillatelse.»

Naturmangfoldlovens § 8 sier at vedtak som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap om naturmangfoldet og virkningen på det. Området ble i liten grad kartlagt i forbindelse med verneplan for Lomsdal-Visten. Opplysningene om naturmangfoldet er i hovedsak hentet fra [Artskart](#).

Det er gjort flere eldre funn av svartonekjuke lengre ned i Velfjordskardelva. Svartonekjuke er registrert som nært truet i norsk rødliste. Norsk rødliste er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge (for mer informasjon se <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste>). Eller så har elva fått en middels verdi knyttet til kartlegging av naturtyper i MDIR instruks.

Fordi området i liten grad ble undersøkt i forbindelse med arbeidet med verneplan er derfor rimelig å anta at det både kan være viktige naturtyper i området og ikke-registrerte rødslisterarter.

Føre-var-prinsippet § 9

Føre- var-prinsippet kommer kun til anvendelse i situasjoner der man ikke har tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag, jf. naturmangfoldloven § 9. Omfanget av aktivitetene er begrenset i tid og rom.

Ut fra disse vurderingene samt mulighet for å sette vilkår mener nasjonalparkstyret at kravene i § 9 er oppfylt

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Området fremstår som urørt selv om det er vardet sti fra Sirijorda til Litleskardvatnet like nord for evt tiltenkt bruplass.

Bruk helikopter til transport i byggeperioden vil i liten grad øke den samlede belastningen i område. Transporten skal foregå i et kort tidsrom, utenom hekke og yngletid. §10 tillegges derfor liten vekt.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver § 11

Ut fra de opplysninger som foreligger, er det ikke indikasjoner på at virksomheten vil føre til miljøforringelse. Hvis aktiviteten medfører miljøforringelser ut over det som er beskrevet i søknaden skal kostnadene bæres av tiltakshaver (Jf. § 11 i nml.).

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder § 12

Bruk av helikopter er i utgangspunktet skånsomt mot miljøet (utenfor hekke og yngletid) og § 12 tillegges derfor liten vekt i denne saken.

I en dispensasjon vil det da være mulig å sette vilkår om gjennomføring av arbeidene og utforming av bygning. Sentralt kan være metode og tid for gjennomføring.

Handlingsrommet:

Handlingsrommet for rådgivende utvalg er å anbefale (komme med råd) til nasjonalparkstyret. Nasjonalparkstyret skal vurdere om vilkårene er oppfylt.

Forvalter anbefaler ut fra dette at følgende avklaringer gjøres:

- Prosjektets eier må avklares. Det mest forutsigbare er at dette er Jillen-Njaarke reinbeitedistrikt.
- Nasjonalparkstyret gir et signal til reinbeitedistriktet om tillatelse kan gis og hva som eventuelt må avklares før at det sendes inn en formell søknad til nasjonalparkstyret. Aktuelle punkter kan være:
 - o Eierskap og driftsansvar og utfører
 - o Avklaringer i plan - distriktsplan
 - o Avtale med grunneier
 - o Byggetillatelse (kan komme etter behandling av nasjonalparkstyret)
 - o Finansiering
 - o Transport i byggeperioden. Dette må eventuelt behandles separat, men det gis et signal om at helikopter er foretrukket i perioden utenom hekke- og yngletid.

RS 6/24 - Eventuelt